



ASSA Epok

Dörrhandtag från ASSA

ASSA[®]
ASSA ABLOY

ASSA ABLOY, the global leader
in door opening solutions.



ASSA hjälper dig att skapa bra arkitektur!
Med Epokserien hittar du alltid det dörrhandtag du behöver till din arkitektur och ditt hus.
Från Rokoko till Funkis.
Tretton handtag designade av arkitekten Pelle Wester.

1880-1899

Nyrenässans

Byggnadsstilen på sent 1800-tal präglades av symmetriska fasader med lika stora fönster på jämna avstånd. Pelare, pilastrar och horisontella lister var mycket vanliga. Fasaderna gjordes gulbeigea, gulbruna, gråvita eller gulvita. Närmare sekelskiftet började tegel tillverkas industriellt. Detta tegel hade mycket slätare yta och var jämnare i formerna är handgjutet tegel. För att visa att man behärskade den nya tekniken kläddes många fasader just med detta. Bottenvåningarna putsades för att efterlikna naturstensblock. Omfattningar runt fönstren på mellanvåningarna gjordes kraftiga. Den översta våningen dekorerades sällan eller sparsamt på högre hus. Balkongerna hade ingen praktisk funktion utan byggdes som dekoration. Nötbruna, mörkbruna, rödbruna eller mörkt grågröna fönster var vanligt förekommande. Portarna målades i fönsternickeriernas färg eller i en mörkare ton. Kraftiga pardörrar med glasade partier, indragna från fasaden var högsta mode med omfattningar i natursten eller puts. Taken var vanligen svarta eller röda i falsad plåt.

1881

Lunds domkyrka står klar efter ombyggnad av en ifrågasatt Helgo Zetterwall. Elektrisk gatubelysning med femton lampor provas på Norrbro i Stockholm. August Palm håller föredrag i Lill-Jans skogen i Stockholm. Assa startas i Eskilstuna.



1887

Isaac Gustaf Claessons Bünsowska palats byggs på Strandvägen. Skånska Cementgjuteriet AB grundas. August Strindbergs roman Hemsöborna utkommer. Arkitekten Le Corbusier föds.



1899

Ferdinand Boberg har ritningarna klara till Rosenbad. Carl Larssons akvareller från Sundborn blir förebild i svensk heminredning. Ernest Hemingway föds.





1900-1909 Jugend

Jugendperioden karaktäriseras av putsade fasader dekorerade med fina raka linjer, ornament med växtmotiv och ibland blanka kakelband. Burspråk i buktande mjuka former är också mycket vanligt förekommande. Fasadernas färger var ljusa. Gul, gulröd, lätt gulrosa var vanligast. Ibland även blekrosa eller gulvit. Husens sockel gjordes i kalk- eller sandsten. Fönstren var engelskt röda, olivgröna eller oxidgröna. Ibland även grågröna eller beige. Ofta användes små spröjs upptill. Bågformade entréer med extra dekor förekom flitigt, ofta fernissade på lasyr eller enbart fernissade. Till takmaterial användes röd- eller grönmålad fasad plåt på enklare hus. Mer påkostade hus fick tak av kopparplåt eller glaserat tegel.



En inblick i ett tidstypiskt matrum från 1905 med de mycket vanliga "äppelstolarna".



1903

Centralposthuset i Stockholm byggs efter ritningar av Ferdinand Boberg. Scania visar de första personbilarna. Bröderna Wright flyger i 12 sekunder och flygsträckan blir 37 meter.

1905

Klemmings centralbad invigs. Bilregistret införs i Sverige, 115 bilar finns registrerade. Unionen upplöses och Greta Garbo föds.





1918

Första världskriget är slut, 11 november blir det fred. Arkitekten Peter Celsing föds. Gunnar Asplunds Villa Snellman står klar och utgör starten för 20-talets klassicism.



Porslin med rustikt mönster inspirerat av den gamla textila folkkonsten.



1910-1919 Nationalromantik

Nu bygger man fasader i tegel. Inmurade dekorativa element görs också det i tegel, enstaka block av granit kan ingå som en detalj. När fasader putsas används genomfärgat puts i mörka kulörer för att harmonisera med tegelhusen. Burspråk var till skillnad från jugendepoken nu kantiga och utsmyckningen på balkongerna enklare och tillverkade i svart smidesjärn.

Porten gjordes bastant och gärna i ek, vanligtvis var den omålad. Partiet runt entrén omfattades av natursten eller gjuten konststen.

Fönstren målades i brutet vitt, brunt eller en grå-grön kulör. Att se vita fönstersnickerier var ett nytt inslag i stadsmiljön som inte hade används tidigare. De stora glastrutorna var borta och ersattes med ett flertal mindre.

Taken var höga och branta. Som takbeläggning användes enkelkupigt tegel. Vindskivor och skorstenar beslogs med koppar, röd- eller svartmålad plåt.

Engelbrektskyrkan i Stockholm stod klar 1914 och ses idag som en symbol för nationalromantisk tidsanda.





1920-1929 Nordisk klassicism

Man ser tillbaka på den klassiska byggstilen. Fasaderna är mestadels putsade och uppdelade i kulöra block med olika färger. Färgerna är varma och mättade. Mycket gult, rött, ockra och umbra används. Pilastrar, takfotlister, fönsteromfattningar etc i fasaden målas fram i avvikande kulörer. Dekorativa ornament och portaler är andra element som flitigt används för att dekorera byggnader.

Både fönster och portar målas, kulörerna är bruna, ljus gröna eller grå. Fönstren är jämnt fördelade över fasaden och uppdelade med smäckra spröjs till sex rutor.

Portarna dekoreras ofta för att markeras tydligt.

Beslagning på fasaden typ stuprör målas vanligtvis i fasadens färg, men kan även vara svarta. Som takbeläggning är både tegel och plåt vanligt.

1923

Stockholms Stadshus invigs efter tolv års byggande. Sveriges befolkning blir sex miljoner. HSB bildas i Stockholm.



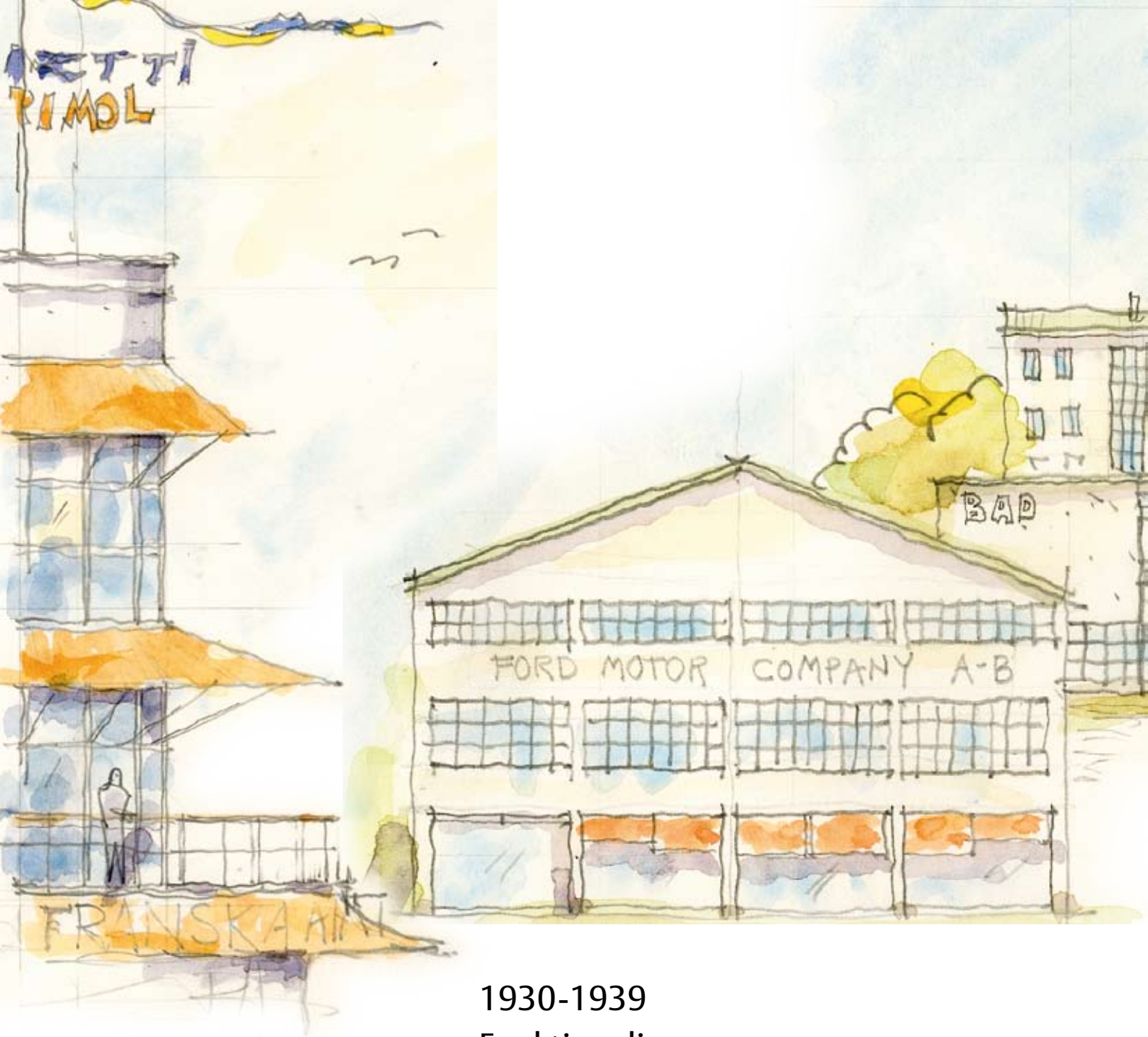
1927

Stockholms Stadsbibliotek står klart och Gunnar Asplund hyllas. Den första Volvobilen rullar och priset är 4800 kr.



Gunnar Asplunds "Villa Snellman" som med sina förfinade mått och sparsamma dekor lockar arkitektintresserade från hela världen.





1930-1939 Funktionalism

Omsvängningarna är stora i denna epok. Allt som inte har en funktion rationaliseras bort, dekorativa inslag tillhör det förflutna. Fasaderna är släta och putsade, med fördel vita eller mycket ljusa i en lätt kulör. Fönster och portar målas i fasadens färg eller med en avvikande diskret ljus ton. Samma sak gäller balkonger. Används en starkt avvikande färg på räcken är det ofta en dov grågrön ton. Detaljer i rostfritt stål börjar användas men är inte så vanligt förekommande. Burspråk förekommer och är då halvcirkelformade. Hustaken är diskreta, ofta helt plana och syns inte från gatunivå. Plåtdetaljer typ stuprör och fönsterbleck målas i fasadens färg. Stadsarkitekter jobbade denna epok mycket med att skilja bostadsområden från arbetsplatser. Affärer samlades ihop i centrum och grönområden planerades in i stadsplanen.

1930
Stockholmsutställningen öppnar. EPA (Enhetsprisbolaget) öppnar, allt kostar under en krona. Funkisbadhuset i Eskilstuna står klart.



1935
Bromma flygfält ritat av Paul Hedquist invigs. DC3:an flyger. Slussen och Katarinahissen invigs.



1937
Bruno Mathsson får pris på världsutställningen i Paris. Den Svenska Inlandsbanan invigs. Monica Zetterlund föds.





1940-1959 Modernism

Dragen i 30-talets funkisstil höll sig kvar i denna epok. Dock har man åter igen börjat färga fasaderna i ljusa kulörer av gult, grått och brunt. Fasadtegel används också, rött men nu även gult i ökad omfattning. Fönster målas ofta i fasadens färg men också grått eller grått med någon grön nyans. De plana funkistaken har ersatts av sadeltak beklädda med tegel eller rödmålad plåt. På 1950-talet blev putsen på husen grövre och mörkare. Färgskalan var brun, mörkröd och brunröd. Fönstren hade inte sällan en förskjuten mittpost med vitmålade infattningar. Entréportarna kunde ha dekorativa fältindelningar i olika kulörer och entrédörrarna var vanligtvis fernissade eller lackade.

1949

Vi bygger bostadsområden med framtidstro, Guldheden i Göteborg, Årsta i Stockholm och Fröslunda i Eskilstuna. Nisse och Kajsa Strinning får pris för sitt nya bokhyllsystem. SAAB 92 börjar tillverkas.



1956

Vällingby Centrum och de fem Hötorgsskraporna står klara. Volvo Amazon lanseras. Vraket efter Vasa hittas av dykaren Anders Franzén. Ingemar Stenmark föds i Jovattnet utanför Tärnaby.





ASSA 1881



ASSA 1927



ASSA 1887



ASSA 1930



ASSA 1899



ASSA 1935



ASSA 1903



ASSA 1937



ASSA 1905



ASSA 1949



ASSA 1918



ASSA 1956



ASSA 1923



4299



4230



4218



4256

"Handtag är viktiga, de är en del av helheten"
- Pelle Wester, arkitekt och designer, som gett form till handtagen i Epok-serien.



ASSA AB
P.O. Box 371
SE-631 05 Eskilstuna
Sweden

phone +46 (0)16 17 70 00
fax +46 (0)16 17 70 49

Customer support:
phone intl. +46 16 17 71 00
phone nat. 0771 640 640
fax +46 (0)16 17 73 72
e-mail: helpdesk@assa.se
www.assa.se



ASSA ABLOY, the global leader
in door opening solutions,
dedicated to satisfying end-user
needs for security, safety and
convenience.